

Партиите имат твърде широки възможности да харчат субсидиите си

МИЛА КИСЬОВА

- Господин Цветков, Сметната палата досега не е одитирала как се определя и разпределя партийната субсидия. Защо?

- Всяка година Сметната палата одитира финансовите отчети на политическите партии и в тях проверява приходите и разходите, включително как е изразходвана предоставената им държавна субсидия. Т.е. досега сме гледали на партиите като на бенефициенти - като получатели на държавни пари на базата на предоставената ни от Министерството на финансите справка.

Всяка година одитираме и изпълнението на държавния бюджет за предходната година. При този одит се фокусираме върху приоритетните области - здравеопазване, образование, инфраструктурни проекти, националната програма за енергийна ефективност, капиталовите разходи в отбраната, където се изразходват милиарди. А също така проверяваме и допълнителните разходи и трансфери, които се предоставят с постановления на Министерския съвет на министерства, агенции и общини.

Определянето на субсидиите на политическите партии в държавния бюджет не попада в категорията на тези области. 38 млн. лв. е сериозна сума, макар на фона на държавния бюджет, който е над 24 млрд. лв., да е под 1% от него. Но поради чувствителността на обществото към темата Сметната палата беше решила тази година с одита на държавния бюджет за 2018 г. да направи и тази проверка. След като на 3 юни бяхме сезирани и от Върховната административна прокуратура да предприемем действия във връзка с констатираните закононарушения при формирането и разпределянето на партийните субсидии, този одит започва веднага. Ще вземем предвид и констатациите на ВАП.

- Управляващите светкавично предприеха законова поправка...

- Защото действително има противоречие между два закона - този за политическите партии и този за държавния бюджет за съответните години. От една страна, в Закона за държавния бюджет се казва, че годишният размер на държавните субсидии за един получен действителен глас е 11 лв. Той препраща към Закона за политическите партии, където се определят субектите, които имат право на субсидия, а също и начинът на формирането и разпределянето ѝ. Тези субекти са партиите с избрани народни представители, а също и партии, получили над 1% от всички действителни гласове на последните парламентарни избори. В чл. 27 обаче се казва, че общата сума, предвидена за субсидиране на политическите партии и коалиции, се определя ежегодно в Закона за държавния бюджет в зависимост от броя на получените действителни гласо-

ЦВЕТАН ЦВЕТКОВ

е председател на Сметната палата от 2014 г. Преди това от 2011 г. е бил неин заместник-председател. Той е основател на Института на вътрешните одитори през 2003 г. и негов председател до 2010 г. Бил е главен финансов ревизор и директор на Агенцията за държавен вътрешен финансов контрол към Министерството на финансите.

Досега Народното събрание не е разгледало нито един наш одит на изпълнението на бюджета, казва шефът на Сметната палата **Цветан Цветков**

ве от партиите и коалициите на последните парламентарни избори. В този текст липсва уточнението, че става въпрос за партии и коалиции, които имат народни представители или са получили над 1% от действителните гласове на последните парламентарни избори.

- Какви проблеми и нередности констатира при ежегодното одитиране на финансите и имуществото на политическите партии?

- През последните 7-8 години Сметната палата многократно е изразявала мнение пред обществеността, че се налага прецизиране на чл. 29 от Закона за политическите партии, който урежда начина на разходване на средства. Според него политическите партии разходват получените средства - субсидии, членски внос и дарения - за подготовка и участие в избори, за осигуряване на работата на партийните структури, за организационни разходи по провеждане на мероприятия и за други присъщи на дейността на партията разходи. Липсва конкретизация кои са другите присъщи на дейността на партиите разходи. С тази формулировка може да извършват широк спектър от разходи, за които партиите да твърдят,

че са свързани с политическата им дейност. Когато нещата не са уточнени в законите, ние се затрудняваме да направим оценка дали разходите, които правят партиите, са присъщи или не-присъщи, т.е. дали са свързани с политическата им дейност, или не са.

- Дайте примери какви непри- същи разходи правят партиите.

- Очевидно е, че лични разходи например не могат да се считат за присъщи за партия. Преди време имаше случай председател на партия да отчете като разход на партията глоба от КАТ. При приходите на партиите пак преди години срещано нарушение бе преотдаването на предоставени на партиите помещения под наем на трето лице - например открихме, че партиен клуб бе преотдаден и се ползваше за закувалня. В резултат на нашия контрол нарушенията и при приходите, и при разходите на партиите намаляха. Все още обаче има случаи политически партии да ползват предоставени им от държавата или общините помещения, без да имат право на това. Или пък да не си плащат наемите с месеци.

- Много се критикува и наложената практика през последните години да се група и след

това да се харчи бюджетният излишък без санкцията на Народното събрание. Сметната палата миналата година направи одит по тази тема, обаче не видя нередност. Защо?

- Това е повече от 20-годишна практика. Допуска я и действащият Закон за публичните финанси, който я възпроизведе от отменения през 2013 година Закон за устройството на държавния бюджет. Според Закона за публичните финанси Министерският съвет има оперативна самостоятелност да отпуска допълнителни разходи и трансфери по бюджетите на министерства, агенции и общини, като преценката за това се извършва от Министерството на финансите. Ето защо при нашия одит констатирахме, че е действано законосъобразно. Но установихме също, че няма достатъчна обосновка защо се искат допълнителните средства.

Затова дадохме препоръки на финансовия министър да се разработят вътрешни правила как да се извършва оценката за законосъобразност и финансова осигуреност. Освен това трябва да има по-подробно аргументирани предложения от страна на министрите, ръководителите на агенции или кметовете на об-

щини за какво са необходими исканите допълнителни средства и какъв ефект ще се постигне с тях. Министерството вече е изпълнило нашата препоръка.

- Не трябва ли все пак в Закона за публичните финанси да се регламентира някакво ограничение кога правителството може да взема решение как да се отпускат допълнителни средства с пари от бюджетния излишък и кога да се обръща към Народното събрание? Например за определени програми и до определена сума задължително да има санкция на парламента?

- Това е въпрос на политическо решение и може да бъде решен единствено от Народното събрание. Сметната палата няма право да прави предложения за законодателни промени. Ние даваме само безпристрастна снимка на ситуацията, а парламентът решава дали да промени тази картина. Но искам да обърна внимание на нещо друго много важно. Сметната палата всяка година предоставя на Народното събрание доклад и становище за одита на отчета за изпълнението на държавния бюджет. Парламентът не е разгледал нито един от тях през последните 20 години. Парадоксално е, че същото се отнася и за одитите, които Народното събрание ни е възлагало през годините със свои решения. Това се случи и с одита за законосъобразността на предоставените допълнителни средства на министерства и общини - докладът не беше дебатиран от депутатите. Дори и самата опозиция, която искаше тази проверка, не прояви интерес. За нас е необяснимо, че парламентът ни възлага проверка, а след това не иска да види констатациите ни, те да се дебатират и в дебата да се търсят нови законодателни решения, ако се налага.

- След като от една година вече политическите и ръководителите на държавните ведомства не публикуват в Сметната палата своите имуществени декларации, а в КПКОНПИ, как гледате от дистанция на „Апартаментгейт“?

- За Сметната палата поддържането на публичния регистър беше нетипична дейност. Бяхме единствената одитна институция в света, която поддържаше регистър на имущественото състояние на лица, заемали висши държавни длъжности. Ние сме одитори, проверяваме дали бюджетните организации спазват националното законодателство и ефективно ли са изразходени публичните средства. Нямаме разследващи функции и достъп до банковата тайна. Сметната палата можеше единствено да даде публичност на декларациите за имуществото на лицата, заемали висши държавни длъжности, докато Комисията за противодействие на корупцията разполага с повече правомощия - да провери банковите сметки, да разследва.